

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН інститут культури і мистецтв

Кафедра хореографії та музично-інструментального виконавства

Косоріч

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту
культури і мистецтв

О.А.Устименко-

«29» серпня 2020р.

**ПРОГРАМА ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ
З ДИРИГУВАННЯ**
(за спеціалізацією народні/струнні/духові)

галузь знань 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 025 Музичне мистецтво

освітня-програма/програма Музичне мистецтво

Мова навчання українська

методичною
культури

Руденко

Погоджено науково-
комісією НН інституту
і мистецтв
«29» серпня 2020р.
Голова О.Ф.

Суми – 2020

Розробники:

Єременко Ольга Володимирівна, доктор пед.наук, професор
кафедри хореографії та музично-інструментального виконавства

Голяка Геннадій Петрович, кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри хореографії та музично-інструментального виконавства

Програма підсумкової атестації розглянута і схвалена на засіданні
кафедри хореографії та музично-інструментального виконавства

Протокол № 1 від «28» серпня 2020р.

Завідувач кафедри

О.В. Єременко – доктор педагогічних наук, професор

Навчальною програмою підготовки бакалавра за спеціальністю 025 Музичне мистецтво (спеціалізація – «народні/струнні/духові») передбачено підмускову атестацію з диригування.

Кваліфікація бакалаврів спеціалізації «народні/струнні/духові»: *Артист-оркестру (ансамблю) (за спеціалізацією). Артист-інструменталіст (за спеціалізацією).*

Диригент оркестру (ансамблю).

Підсумкова атестація з диригування передбачає виступ студента в якості диригента оркестру з двома творами.

Студент має представити на іспит належно оформлену партитуру та підготовлені для гри в оркестрі партії твору, інструментованого або адаптованого до складу студентського колективу НН інституту культури і мистецтв

Підсумкова атестація з диригування передбачає перевурку рівня диригентсько-оркестрової підготовки бакалавра.

1. Мета підсумкової атестації - перевірка теоретичних знань та практичних умінь випускника для здійснення ним професійної діяльності в галузі музично-інструментального виконавства, диригентської практики та музичної освіти.

Підсумкова атестація передбачає перевірку таких фахових компетенцій випускника:

1. Здатності здійснювати виконавську діяльність як артист-інструменталіст, артист/диригент оркестру (ансамблю).
2. Здатності здійснювати диригентську діяльність на базі професійних знань та навичок керівництва музичним колективом.
3. Демонструвати виконавську культуру та технічну майстерність як артист/диригент оркестру (ансамблю).
4. Володіти методикою організаційної та творчої роботи з оркестром під час диригентській діяльності.

Підсумкова атестація передбачає перевірку таких компетенцій випускника: знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність бути критичним і самокритичним; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської, диригентської майстерності; здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській та диригентській діяльності; здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності; здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу; здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності; здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці; здатність ефективно використовувати музично – технічні засоби у педагогічній та виконавській діяльності.

Рівень підготовки випускника як диригента оцінюється за такими критеріями:

- оволодіння основними прийомами диригування (простими, складними та складно-змішаними схемами диригування);
- застосування різних способів диригування засобами музичної виразності;
- диригентсько-вольові якості та артистичні здібності.

2. Передумови

Попереднє опанування навчальних дисциплін «Фах» (за спеціалізацією «Народні/струнні/духові»), «Основи інтерпретації», «Історія виконавства» дозволить скласти підсумкову атестацію першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

3. Результати

1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність під час диригування оркестром.
2. Здійснювати диригентсько-виконавську інтерпретацію музичних творів відповідно до їх жанрово-стильового та художньо-образного контексту.

Знання: виконавської культури, критеріїв інструментального виконавства, особливостей виконавської культури в оркестрових формах музикування. Уміння: володіти інструментом на належному фаховому рівні, демонструвати артистизм та високий рівень виконавської майстерності у концертній діяльності.	ПРН 1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння диригентським жестом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.
Знання: особливостей роботи з оркестром. Уміння: методично правильно здійснювати репетиційну роботу з оркестровим колективом	ПРН 2	Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.
Знання: особливостей стилів, жанрів, певної доби, до якої належать музичні твори. Уміння: здійснювати музично-теоретичний аналіз оркестрових творів, виявляти особливості форми, драматургії та художнього змісту музичних творів.	ПРН 3	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

4. Критерії оцінювання

Рівень підготовки майбутнього бакалавра з диригування оцінюється за 100-бальною шкалою.

Шкала та критерії оцінювання диригентсько-оркестрової підготовки випускника:

90-100 балів – створення цілісного музичного образу у звучанні оркестру у належному темпі, характері, нюансуванні, штриховою та динамічною палітрою. Відповідність засобів диригентської виразності художньому змісту виконуваного твору. Своєчасне подання остаточного варіанту партитури та партій для розучування в оркестрі.

82–89 балів – якісне володіння усім арсеналом диригентської вправності. Належне звучання колективу, добра реалізація усіх поставлених диригентом завдань, належне реагування оркестрантів на вимоги диригента у процесі інтерпретації твору. Вчасно подані для виконання оркестром партитура та партії мали окремі неточності та потребували незначного доопрацювання.

74–81 балів – належне виконання музичного твору оркестром та відповідність вмінь диригента щодо передачі характеру, темпу, динаміки, образного змісту виконуваного музичного твору. Певне запізнення зі строками подачі партитури та партій оркестровому колективу. Подані в оркестр партитура та партії потребували доопрацювання та виправлення помилок,

64 –73 балів - виконання диригентом твору містило певні невідповідності щодо характеру, художнього змісту, темпу або динаміки. Реагування колективу на мануальні та інші форми комунікації з диригентом мали певні недоліки. Підготовлені партитура та партії потребують значного доопрацювання. Невчасно подана партитура та написані партії скоротили час вивчення твору оркестровим колективом та вплинули на якість його виконання.

60–63 бали - виконання диригентом творів містить помилки та неточності, відхилення від схеми тактування, окремі забування тексту музичного твору, гра оркестру має тьмяне звучання та відповідне реагування на вимоги диригента. Невчасно подана партитура та партії поставили під загрозу виконання твору оркестром.

35–59 балів - текст музичного твору має значні помилки, штрихова, динамічні та художні особливості музичного образу відтворені в жестах диригента примітивно або мають значні помилки.

1-34 бали - робота над партитурою та написанням партій не доведена до кінця, а тому не подана до виконання, або подана зі значним запізненням, що унеможлиблює її виконання.

Концертно-виконавська частина комплексного кваліфікаційного екзамену передбачає диригування оркестром двома різними за жанрами, стилями та характером творами.

Рівень підготовки випускника як диригента оцінюється за такими критеріями:

- знання нотного тексту (якість вивчення твору напам'ять, текстова точність, жести відповідності у передачі темпо-ритмічних особливостей оркестрового звучання);

- якість підготовки виконавського апарату диригента (побудова загальної драматургії твору, відповідність жесту характеру виконуваного твору та засобів звуковидобування, туше, диференціація жесту у відповідності звуковому оркестровому колориту, стильовій та жанровій відповідності);
- артистизм та творча індивідуальність виконавця.

Шкала оцінювання: національна та ECTS Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики		
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Екзамен.

Орієнтовний репертуарний зміст з програми диригування:

Аренський А.	Опера „Сон на Волзі” (увертюра).
Баласанян С.	Музика з балету „Лейлі і Меджнун”.
Бетховен Л.	Симфонії . Увертюра „Егмонт”.
Бізе Ж.	Музика до драми А. Доде „Арлезіанка”. Опера „Кармен” (увертюра).
Бородін О.	Опера „Князь Ігор” (увертюра).
Брамс Й.	Симфонії
Вагнер Р.	Опери „Тангейзер”, „Рієнци” (увертюри).
Верді Д.	Увертюри до опер.
Гаджібеков У.	Опера „Кер Огли” (вступ).
Глазунов О.	Урочиста увертюра.
Глінка М.	Опера ”Життя за царя” (увертюра). Опера „Руслан і Людмила” - III дія танці. Хор персидок. Арагонська хота.
Глієр Р.	Музика з балету „Мідний вершник”.
Лисенко М.	Опера «Тарас Бульба» (увертюра).

Гуно Ш.	Опера „Фауст” (танці).
Гріг Е.	Музика до драми Г. Ібсена „Пер Гюнт”
Данькевич К.	Опера „Богдан Хмельницький” (увертюра).
Даргомижський О.	Опера „Русалка” – Слав’янський танець №10.
Калінніков В.	I симфонія.
Караєв К.	Музика з балету „Сім красунь”.
Кореллі Л.	Ларго.
Ліст Ф.	Фортепіанний цикл „Годы странствий”. Симфонічна поема „Прелюди”. Угорські танці.
Гайдн Ф.	Симфонії.
Мендельсон Ф.	Увертюра „Рюї Блаз”.
Моцарт В.	Опера „Чарівна флейта” – увертюра. Симфонії. Фортепіанні твори (уривки, частини).
Мусоргський М.	Опера „Хованщина” (увертюра). „Картинки з виставки”.
Прокоф’єв С.	Прогулянка. Тв. № 65. Музика з балету „Ромео і Джульєтта”.
Римський – Корсаков А.	Опера „Вера Шелога” - увертюра.
Рубінштейн А.	Мелодія.
Россіні Д.	Опера „Італійка в Алжирі” (увертюра).
Стравінський І.	Балет „Петрушка” – Російський танець.
Хачатурян А.	Музика до балетів „Гаяне”, „Спартак”
Чайковський П.	Увертюра – фантазія „Ромео і Джульєтта”. Симфонії. Опера „Пикова дама” – Інтродукція. „Русский танец”.
Шопен Ф.	Прелюдія №7.
Шостакович Д.	Симфонії. Музика до кінофільмів

Рекомендовані джерела інформації

з диригування:

Основні:

1. Іванов-Радкевич А. Посібник для починаючих диригентів. Київ, 1977 р.
2. Колесса М. Основи техніки диригування. Київ, 1981 р.
3. Мусін І. Техніка диригування. Київ, 1967 р.
4. Маталаєв Л. Основи диригентської техніки. Київ, 2005 р.
5. Питання диригентської майстерності. / Упорядник М. Канерштейн. – К. : Музична Україна. – 1980. – 284 с.
6. Разумний І. Г. Посібник з диригування. / І. Г. Разумний. – К. : Музична Україна, 1968. – 120 с.
7. Воеводин В. В. Пособие для руководителя студенческого оркестра народных инструментов. Київ : Гос. метод. центр учеб. заведений к-ры и ис-в, 2003. 143 с.
8. Голючек М. С. Ансамбль українських народних інструментів : Навч. посібник. Київ: КНУКіМ, 2001.

9. Гуменюк А. І. Українські народні музичні інструменти. Київ : Наук. думка, 1967. 243 с.

Додаткові:

1. Гуцал В. О. Грає оркестр українських народних інструментів : методичні поради керівникам самодіяльних колективів. Київ : Мистецтво, 1978. 164 с.
2. Давидов М. А. Проблеми розвитку академічного народно-інструментального мистецтва в Україні : зб. статей. Київ : Видавництво ім. Олени Теліги, 1998. 207 с.
3. Дейнега В. М. Музичний інструментарій як показник специфіки оркестру народних інструментів // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип. 22: Музичне виконавство. Кн. 8. Київ, 2002. С. 119-129.
4. Хащеватська С. С. Інструментознавство. Підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III–IV рівнів акредитації. Вінниця : НОВА КНИГА, 2008. 256 с.
5. Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах. (Українська академічна школа): підруч. [для вищ. та серед. муз. навч. закл.]. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. 420 с.
6. Іванов П. Г. Оркестр українських народних інструментів. Київ : Музична Україна, 1981. 110 с.
7. Ільченко О. О. Народне оркестрове виконавство: аматорство і проблеми художності [Текст] : Монографія. Київ : КДК, 1994. 116 с.
8. Пляченко Т.М. Підготовка майбутнього вчителя музики до роботи з учнівськими оркестрами та інструментальними ансамблями : монографія. Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2010. – 428 с. 10.
9. Сідлецька Т. І. Культурно-історична еволюція українського оркестру народних інструментів: монографія. Вінниця : ВНТУ, 2009. 184 с.
10. http://abetka.ukrlife.org/muzik_instr.htm
11. http://www.folklor.ho.ua/Umf_www/books/umf/umf_1.pdf
12. <http://log-in.ru/books/orkestrovka-piston-uolter-vse-kraski-mira/>